

พระสงฆ์กับการดูแลสุขภาพตนเองตามหลักพระธรรมวินัย

นางสศิริ กอวิวัฒนาการ
พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ

หมวด ๒ พระสงฆ์กับการดูแลสุขภาพตนเองตามหลักพระธรรมวินัย

ข้อ ๙ วัดพึงจัดระบบการดูแลสุขภาพพระสงฆ์ ภูมิสงฆ์อาพาธ บนพื้นฐานของหลักพระธรรมวินัย ที่เกื้อกูลต่อการฝึกฝนพัฒนาตนเองและเอื้ออำนวยให้บรรลุเป้าหมายแห่งสิทธิและหน้าที่ด้านสุขภาพทุกประการ

สังฆศาลา ศูนย์พักฟื้นสงฆ์อาพาธ วัดห้วยยอด จ.ตรัง

สังคมไทยเริ่มเห็นความสำคัญกับการดูแลผู้ป่วยติดบ้าน ติดเตียงอย่างเป็นองค์รวม ซึ่งทำให้พระสงฆ์เข้าไปมีบทบาทในฐานะที่พึ่งทางใจหรือจิตวิญญาณของผู้ป่วยชาวพุทธ ในขณะที่การดูแลผู้ป่วยติดบ้าน ติดเตียงสำหรับบุคคลคนทั่วไป พัฒนาไปไกล แต่การดูแลพระสงฆ์ที่ป่วยติดวัด ติดเตียง แม้แต่เจ็บป่วยทั่วไปกลับมีช่องโหว่ เนื่องจากโรงพยาบาลขาดความพร้อมในการดูแลพระอย่างสอดคล้องกับพระธรรมวินัย ทั้งวัดและบ้าน ก็ไม่พร้อมที่จะดูแล จึงทำให้พระสงฆ์อาพาธ ต้องกลับมาอนป่วยที่วัด

พระสมุทภูษดา ขนตึกโร และเครือข่าย นักสู้ เกิดแรงบันดาลใจ ในการพลิกแผ่นดิน สร้างสถานที่ ดูแลพระสงฆ์อาพาธโดยเฉพาะ “สังฆศาลา” โดยใช้ทุนของวัด และงบบริจาคของประชาชนใน อำเภอห้วยยอด จ.ตรัง ร่วมขับเคลื่อนธรรมนูญภิกษุสงฆ์ แห่งแรกของเขตสุขภาพที่ 12 โดยหวังว่าจะเป็นสถานที่ให้ภิกษุสงฆ์ในบริเวรละแวกใกล้เคียงที่เจ็บป่วยได้พึ่งพิง ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย และเป็นต้นแบบสำหรับพื้นที่อื่นๆ หลังจากที่ได้ประสบความสำเร็จ จากชุมชนกรุณาห้วยยอดโมเดล เพื่อผู้ป่วยพึ่งพิงระยะสุดท้ายมาแล้ว

การขับเคลื่อนการดำเนินงานของ “สังฆศาลา” จากการบริหารจัดการทรัพยากรในท้องถิ่น ต้องบูรณาการงานกับภาคีเครือข่ายทั้ง ภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชาวบ้านในพื้นที่ ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ การเพิ่มโอกาสแก้ปัญหา และพึ่งพาตนเอง เมื่อเครือข่ายได้ช่วยกันกันเต็มที่มีความสามัคคีก็เกิด เป็นพลังบวรอย่างมีเป็นเอกภาพ สมดังคำที่พระมหาธีรราชจารย์ได้เคยกล่าวไว้

ปี 2563- 2564 “สังฆศาลา” ศูนย์พักฟื้นสงฆ์อาพาธ วัดห้วยยอด จ.ตรัง ได้ถูกก่อตั้งขึ้น ต่อเนื่องจากโครงการชุมชนกรุณา ห้วยยอดโมเดล วัดห้วยยอด โดยชมรมชายผ้าเหลืองเพื่อเพื่อนผู้ป่วยระยะท้าย โดย “สังฆศาลา” เป็นศูนย์พักฟื้นสงฆ์อาพาธ วัดห้วยยอดได้ผ่านการคัดเลือกจากศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ให้เป็นชุมชนท้องถิ่นคุณธรรมต้นแบบ 1 ใน 204 แห่ง ทั่วประเทศ โดยคัดเลือกชุมชนท้องถิ่นที่มีความโดดเด่นทั่วประเทศ 204 องค์กร เพื่อถอดบทเรียนชุมชน นำสู่การขยายผลให้ครอบคลุมทั่วประเทศ สนับสนุนโดยสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม กรมการศาสนา กระทรวงมหาดไทยทางวัดห้วยยอด ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมให้การสนับสนุนและผลักดัน อาทิเช่น โรงพยาบาลห้วยยอด ศูนย์สุขภาพชุมชนโรงพยาบาลห้วยยอด สาธารณสุขอำเภอห้วยยอด เทศบาลตำบลห้วยยอด 8 ชุมชน 1 ชมรมฯ อาทิเช่น ชุมชนหน้าวัดห้วยยอดชุมชนหลังวัดห้วยยอด ชุมชนตลาดห้วยยอด ชมรมผู้สูงอายุเทศบาลตำบลห้วยยอด อสม. องค์กรบริหารส่วนตำบลห้วยยอด

อสม.ตำบลห้วยยอด โรงเรียนห้วยยอด โรงเรียนห้วยยอด วิทยาลัยการอาชีพห้วยยอด และอื่นๆ อีกมากมาย โดยมีเหล่าภาคีเครือข่าย เป็นจิตอาสา

โดยมี “กองทุนสังฆะศาลา” จัดการด้านการเงินและค่าใช้จ่ายให้เกิดความโปร่งใสตรวจสอบได้ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ๒ ฝ่าย ๑. ฝ่ายคณะสงฆ์ ๒ ฝ่ายฆราวาส โดยมีวัตถุประสงค์ ในการสนับสนุนการทำงานในทุกด้านของสังฆะศาลา เช่น ส่งเสริมการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโภชนาการ และพัฒนาระบบอุปถัมภ์โภชนาการให้มีคุณภาพสอดคล้องกับพระธรรมวินัย และเข้าได้กับยุคสมัย กระตุ้นให้คณะสงฆ์ ระบบสาธารณสุขและสังคมทั่วไป ตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลโภชนาการที่เอื้อต่อพระธรรมวินัยและบริบททางสังคม สนับสนุนการเผยแพร่หลักธรรมเกี่ยวกับชีวิตและความตายในวิถีพุทธสู่สังคม ดำเนินงานและร่วมมือกับองค์การการกุศลอื่น ๆ เพื่อสาธารณประโยชน์ ไม่ดำเนินกิจการที่เกี่ยวข้องกับการเมืองแต่ประการใด

การบริการของสังฆะศาลา (คลินิกพระคุณเจ้า)

สังฆะศาลา ศูนย์พักฟื้นสงฆ์อาพาธ วัดห้วยยอด จ.ตรัง เน้นให้การอุปถัมภ์พระอาพาธระยะพักฟื้นเป็นหลัก ไม่มีบุคลากรทางการแพทย์อยู่ประจำ จึงรับดูแลเฉพาะโภชนาการที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในระดับหนึ่ง พระอาพาธที่จะมาพำนักต้องไม่อยู่ในสภาพพึ่งเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่ซับซ้อน หรืออยู่ในภาวะขาดสติ หลง ควบคุมตัวเองไม่ได้ สื่อสารไม่รู้เรื่อง และติดสารเสพติด ซึ่งเกินศักยภาพในการดูแลของศูนย์ฯ การรับพระภิกษุเข้ามาดูแลที่ศูนย์ ต้องผ่านกระบวนการส่งตัวผู้ป่วยจากโรงพยาบาลเท่านั้น และก่อนส่งพระอาพาธมาที่สังฆะศาลา จะต้องติดต่อประสานงานมาก่อนเพื่อเตรียมความพร้อมของสถานที่และผู้ดูแล ด้านอาสาสมัครสำหรับพระภิกษุ สามเณร ต้องผ่านการอบรมหลักสูตรพระคิลานุปัฏฐาก (พระอาสาสมัครส่งเสริมสุขภาพประจำวัด - อสว.) โดยพระสงฆ์ สามเณร อาสาสมัคร ต้องมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการดูแลสุขภาพอนามัยตามหลักพระธรรมวินัยและให้คำแนะนำ ดูแลพระสงฆ์อาพาธได้

ด้านการบริการดูแลพระภิกษุอาพาธ ด้วยหัตถศาสตร์บำบัด ฟื้นฟูร่างกาย ที่ไม่ต้องพึ่งยาหรือสารเคมีสังเคราะห์ต่างๆ ที่เป็นอันตรายต่อมนุษย์ เพื่อใช้ในการบำบัดหรือบรรเทาอาการปวดต่อร่างกาย ร่วมกับศูนย์ทันตกรรมโรงพยาบาล ห้วยยอด เปิดให้บริการ อุดฟัน, ถอนฟัน, ขูดหินปูน, และคัดกรองมะเร็งในช่องปากให้กับพระภิกษุสามเณรใน จ.ตรัง ยกกระตือรือร้นการดูแลสุขภาพพระสงฆ์ด้วยแพทย์ชำนาญการด้านต่างๆ อาทิเช่น แพทย์แผนไทย, แพทย์แผนจีน เพื่อสร้างสุขภาวะของพระสงฆ์ โดยเปิดให้การดูแลเฉพาะพระภิกษุสงฆ์อาพาธเท่านั้น

สังฆะศาลา ได้เคยต้อนรับคณะนักศึกษาแพทย์ คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมโครงการวิจัย เช่น เรื่องการสูบบุหรี่ในพระสงฆ์สามเณร ร่วมกับคลินิกเลิบบุหรี่โรงพยาบาลห้วยยอด เพื่อเตรียมรองรับโครงการคลินิกเลิบบุหรี่สำหรับพระภิกษุสามเณร จ.ตรัง และยังใช้เป็นสถานที่ จัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ หลักสูตรการอบรม พระคิลานุปัฏฐาก 35 ชั่วโมงอีกด้วย

“...ที่สังฆะศาลาเรามองว่าการดูแลพระอาพาธคือการปฏิบัติธรรม หากท่านคือผู้ที่สนใจปฏิบัติธรรมผ่านการดูแลพระอาพาธ โดยเฉพาะพระภิกษุ สามเณร ซึ่งสามารถช่วยดูแลได้อย่างใกล้ชิดและเป็น

